

הרוקדים רקדו - השותים שתי - הנואמים נאמו - אבל את

סוף-סוף החרם הערבי ואיך יתרנו נמאל עבד-אלנאצר בקאהיר. ורק על שאלה אחת לא דיבר איש. לא היה נעים לדבר עליה בהי-דמנות הגיונית זו. כמה עלה ה"ניצחון"? למי היה דרוש? ומי שילם את המחיר?
על שאלות אלה ניתנת התשובה להלן.

שמפניה - יין - ריקודים - צחוק - שמלות. מלון "הילטון" תל-אביב נחנך. לוי אשכול נאם בהתלהבות על הניצחון הגדול שניצחה ישראל את החרם הערבי. קונראד הזקן שלח מברק נלהב על הפעולה הנועזת נגד החרם הערבי. כולם דיברו על הניצחון הגדול, ואיך נוצח

למיטון השם-הילטון

כדי לעזור לממשלת ישראל לקנות את הרעיון, יש לעטוף אותו בעטיפה נוספת: עטיפת ההשקעה מן החוץ. יש להצהיר, כי מאחורי הרעיון עומדים בעלי-הון גדולים באמריקה. השלב הבא: משרד המסחר והתעשייה מאשר את התוכנית, ומאוחר רגע משוכנע ממנגנון כולו כי הקמת המפעל המוצע היא צו לאומי עליון, אשר יפורר את החרם הערבי, יפתח את הארץ, יתן דמות חדשה לכלכלה הישראלית.

אז בא השלב האחרון: משרד המסחר והתעשייה הופך ממאשר התוכנית - למשקיע הגדול בביצוע התוכנית.

זאת התורה כולה. ואילו היום הופך לבעל המפעל ולבעל בעמיו.

★★★ שרשרת של מיקרים

עי מנואל סלע, ברוב צניעותו, אינו מכחיש כי הקמת מלון הילטון בתל-אביב היא הדגמה מושלמת של תורה זו. אבל הוא לא רוצה לקבל את תואר היום של הרעיון, הוא נותן את זכות-היוצר לממשלת ישראל בכללה, ולסדי קולק וצבי דינשטיין בפרט.

אבל גם צניעותו של סלע אינה יכולה להסתיר צירוף תאריכים בהיסטוריה של התפתחות הרעיון ובהיסטוריה האישית של גשא חברת אמ"ב, הוא עמנואל סלע.

לפי הפרסומים הרשמיים, נולד הרעיון של הקמת מלון הילטון בתל-אביב במוחם של קולק ודינשטיין בשנת 1956. באותה שנה עצמה חזר סלע ארצה מלימודיו ב-הארווארד. הרעיון הגדול לא הוליד שום תוצאה מעשית. במשך ארבע שנים לא הצליחה ממשלת-ישראל לשכנע את קונראד

הילטון הזקן לשבור את החרם הערבי ולתת את שמו למלון בישראל. רק בשנת 1960 הסכים הילטון לרעיון.

בשנת 1959 עזב סלע את הארץ בפעם השנייה, ונסע לארצות-הברית. כעבור שנה נתן הילטון את הארץ שלו. עוד לפני כן, ממש מעשה חזון כלכלי, יסד סלע את חברת אמ"ב, שמטרתה המוצהרת היא לגייס כספים להשקעה בפיתוח הכלכלה והתיירות בישראל. עד החלטת קונראד הילטון לא הספיקה החברה להשקיע כסף בשום ענף תיירות בארץ.

כך, במקביל, נוצרו שתי עובדות בלתי-תלויות זו בזו: מצד אחד נולד הרעיון להקים את המלון הענקי, ונתקבלה הסכמתו של הילטון הזקן; מצד שני הקים עמנואל סלע, הפקיד הבכיר לשעבר, חברה להשקעה בענף התיירות בישראל.

כאשר הגיע לארצות-הברית נציג מדינת ישראל, ב-1960, כדי לחתום על הסכם עם חברת הילטון, התאחדו שתי העובדות: ביצוע הרעיון נמסר לידי חברת אמ"ב, כנוחה ביותר, וזאת למרות שהתחרו בה שלוש חברות אמריקאיות גדולות.

★★★

קונראד לא הסכים

הרעיון היה גזר לפי התורה הכלכלית שלמד סלע במשרד המסחר והתעשייה. הוא לא דיבר על הקמת מלון מפואר על-ידי חברת הילטון הבינלאומית. כי הילטון אינו מקים בתרמולו, הוא רק מנהל אותם, תמורת 30% מן הרווחים.

מדוע דווקא הילטון? מלונות הילטון הם שמידבר בעולם. אבל מדינת-ישראל כבר הסי-פיקה לעודד משקיעים רבים, כדי שיבנו רשת של בתי-מלון מפוארים בארץ. כבר זן, זן כרמל, אכדיה, שרתון וקיסריה. ניבנו מלונות-פאר כה רבים, שהתקבלה לבסוף החלטה רשמית של הממשלה, כי אין לעודד בכספים ממשלתיים בתי-מלון ענקיים כאלה, כי אם דווקא בתי-מלון צנועים יותר, לעידוד התיירות העממית.

על-מנת לעקוף החלטה זו, היה דרוש נימוק יסודי בתורת הכלכלה הישראלית: בסחון המדינה, ושירת החרם הערבי, השם הילטון סיפק נימוק זה. לא חשוב אם המדינה זקוקה למלון מסוג זה, העיקר שהערבים יתנגדו להקמתו. ואם יהיה קונראד הילטון מוכן לצפצף על החרם הערבי - חייבים להקים את המלון שיוכל לשאת את שמו.

מה עוד, שהתוכנית המקורית דיברה על השקעה צנועה-יחסית. (וגם זאת, ייאמר בדרך אגב, תכונת-יסוד של התורה הכלכלית: תמיד יש להציע תוכנית מקורית צנועה-יחסית, ורק לאחר מכן, כאשר הממשלה כבר שקועה עמוק בבוץ, יש להגדיל אותה.)

הצניעות יחסית מאוד. במיקרה המסויים הזה: נאמר כי הקמת המלון תעלה 10 מיליון דולאר, שהם 30 מיליון לירות. עתה, עם פתיחת המלון, מסתבר כי הושקעו 50 מיליון לירות. ממשלת-ישראל, שכבר השקיעה מאות מיליונים של דולארים כלאחר-ידי במיפעלי פיתוח, לא נבהלה מן ההצעה של 10 מיליון דולאר. היא רק דרשה מאמ"ב, שחברה זו תשקיע 2.5 מיליון דולאר בעצמה. היתר תקבל כהלוואה מממשלת-ישראל.

אמ"ב עשתה זאת בלי קושי, להיפך: היא הצליחה לגייס הון של 7.5 מיליון דולאר, במקום 2.5 מיליון הדרושים.

אבל אין לראות בכסף זה הון-השקעה במונח המקובל. כלומר: הון אשר משקיעים מס-תכנים להפסיד אותו, או מסתכנים בהשקעתו הבלתי-כדאית. אמ"ב גייסה את הכסף מפני שממשלת ישראל הציעה לה תנאים ששום בעל-הון אינו יכול לחלום עליהם. מה הם תנאים אלה?

★★★

מיליונים, מיליונים

ישיא חברת אמ"ב הגיע לארצות-הברית בלי הון. אך לעומת זאת היה לו נסיון במכירת איגרות-חוב של מלווה-הפיתוח של ממשלת-ישראל. הוא השתית את המיבנה של חברתו על אותו עיקרון: למכור איגרות-חוב, אשר ממשלת ישראל תהיה ערבה לערכן.

כאשר יצא סלע לגייס את ההשקעה היסודית של 2.5 מיליון דולאר, הוא הציע למשקיעים האמריקאיים איגרות-חוב, נושאות ריבית של 6.5% לשנה. ריבית זו גבוהה ב-2.5% מן

ל מיליונר אמריקאי הגון מתחיל את דרכו כמצחצח-נעליים או כמחלק-עיתונים. זה ידוע.

כל מיליונר ישראלי הגון מתחיל את דרכו כפקיד בכיר במשרד ממשלתי כלכלי. זה ידוע פחות. ולאו דווקא - כפי שמלעיונים המלעיונים - מפני שלפקידים בכירים יש פרטוקציה, וזה חשוב במדינה שבה כל התעשרות תלויה בממשלה. וגם לא מפני שפקידים בכירים יודעים מראש את תוכניות הממשלה, ויכולים לקפוץ על המציאה. גם זו עלילה.

אלא מפני שלפקידים בכירים ניתנת הזדמנות של זהב לקבל חינוך גבוה במדעי הכלכלה הישראלית, שהם שונים מכל מדעי הכלכלה בעולם. העבודה של הפקיד הבכיר היא כולה מעין קורס אוניברסיטאי בהתעשרות.

מובן, לא כל אדם יכול להפיק מכך תועלת, כשם שלא כל מצחצח-נעליים אמריקאי הופך למיליונר. אבל כאשר ניתן קורס זה לגאון-מלידה, הוא יגיע רחוק. עד למלון הילטון, למשל.

זאת מוכיחה דרך-הייו המופלאה של מי שהיה פקיד בכיר במשרד המסחר-והתעשייה, וכיום האיש הכל-יכול במלון הילטון - עמנואל סלע.

★★★ הפלמ-חניק היפיש את המחר

עי מנואל סלע, 41, מעפיל, פלמ-חניק, מפקד מישמר החופים, קיבל את השכ-

שמפניה ולחיצת-יד

בנשף מפואר, שהתקיים השבוע, נחנך מלון הילטון תל-אביב. בתמונה למעלה: ראש המס-

שלה לוי אשכול לוחץ את ידו של קונראד הילטון הבן. מאחוריו נראה עמנואל סלע.

לתו היסודית בכלכלה ישראלית כעזור למנהל הכללי של משרד העבודה, בימי השר המפיימי מרדכי בנטוב. מה שלמד שם בהיר לו, כי עליו לקבל השכלה גבוהה יותר, ועל כן ניתק את עצמו מן הארץ שבה לחם, ויצא ללמוד באוניברסיטאות של ארצות-הברית. אך את השכלתו הגבוהה באמת לא קיבל רק באולמות ההרצאות של אוניברסיטת הארווארד המהוללת, כי אם בחדרים של משרד המסחר והתעשייה בישראל. בתור ממונה על אזורי הפיתוח מטעם המשרד, יכול היה לעקוב אחר הקורס הגבוה ביותר בתורת ההתעשרות. הוא לא התעשר אישית מתקופה זו. אבל הוא ראה מאות אנשים מתעשרים על חשבון מדינת-ישראל, בעידודו הפעיל של משרד המסחר והתעשייה.

הם לא התעשרו על-ידי רמאויות וגניבות, כי אם בעזרתה של השיטה הכלכלית אשר פותחה בימי היות לוי אשכול שר-האוצר, ופינחס ספיר שר המסחר והתעשייה. עמנואל סלע לא רכש בתקופה זו רק את הידע התיאורטי; הוא רכש את ידיוותם של יוצרי-התורה הזאת. אחד הקשרים הטבעיים היה הקשר עם ד"ר צבי דינשטיין, המכהן בשנים האחרונות כמנהל רשות ההשקעות וגם כממונה על המטבע היר.

מצויד בתעודת-הלימודים הבלתי-כתובה של משרד המסחר והתעשייה, יצא עמנואל סלע להגשים את התורה הכלכלית שלמד הלכה למעשה. הוא יכול היה לעשות זאת במצפון נקי שכן לא הוא יצר את השיטה, הוא רק החליט ליהנות ממנה כפי שנהנו אחרים לפניו, בסיועה הנדיב של ממשלת ישראל.

הכללים של הורה זו פשוטים: בראש וראשונה יש למצוא רעיון נוצץ, אותו אפשר למכור לממשלת ישראל. הדרך הטובה ביותר למכור רעיון זה היא לנגן על הנימה הלאומית והבטחוניית, לטעון כי הגשמת הרעיון המוצע תהיה נצחון גדול על הערבים.